

Äldreomsorg kan vara mycket bättre och billigare

Många kommuner är bekymrade över skenande kostnader. Ändå tar få tillvara de stora möjligheter som nu finns att höja kvaliteten och sänka kostnader. Eftersläpningen är så stor att den framstår som helt oansvarig. Äldre i omsorg är den grupp som är mest isolerade, drabbas mest av onödiga skador som fallolyckor eller felmedicinering, och ofta slussas fram och tillbaka mellan kommunens ansvar och landstingens vård. Enstaka fall där personalen gör misstag får stor uppmärksamhet, medan få tycks bry sig om många kommunförvaltningars ointresse för de stora kvalitetslyft som är möjliga.

En liten illustration av möjligheterna prövas i Landskrona. Sjuksköterskor, eller i bland läkare, åker ut till äldre, åker tillbaka till kontoret för att få fram information från andra vårdgivare, apotek, kvalitetsregistret och liknande. Därefter får de ofta åka ut till den äldre igen. Det blir en hel del resor, fördröjningar och kommunikationsbrister. I Landskrona konstaterades att det 40-tal sjuksköterskor som arbetar med hemsjukvård inte fick in mer än en och halv timme per dag i direkt tid med patienter. Det nya försöket innebär att Landskrona låter sjuksköterskor ha med sig en ipad, som på plats kan komma åt åtminstone en del av den information de behöver när de träffar en patient.

Efter införandet konstaterades att varje sjuksköterska sparade drygt femtio minuter om dagen som kan användas till bättre vård. Ändå är detta bara början. Fortfarande går det inte att se journalen eller koppla upp sig direkt till en läkare med ipaden. Enskilda försök på olika håll tyder på att detta kan ge ytterligare stora tidsvinster och bättre vård för patienterna.

Äldre borde med en knapptryck kunna koppla upp sig i videosamtal med sjukvård och anhöriga, vilket också skulle hjälpa att bryta isoleringen. Digital planering och signering av medicinering minskar feldosering, stress bland personalen och oro bland anhöriga. Digital nattbevakning fungerar bättre än att personalen kommer in och väcker den äldre flera gånger per natt. Internetbaserad terapi fungerar bra vid depression. Det finns en rad digitala hjälpmedel som minskar fallolyckor.

En hel del förvaltningsärenden kan med fördel digitaliseras. Det gäller till exempel hantering av köer till äldreomsorgen, administration av omsorgsavgifter, hantering av hjälpmedel och läkemedel. Ofta görs dessa saker på traditionellt sätt, med mycket tidsåtgång och många fel.

Här kan många kommuner lära sig av Försäkringskassan som lyckats sänka sina kostnader per ärende som hanteras med mer än 4 procent per år samtidigt som kvaliteten ökar, allt tack vare en genomtänkt utbyggnad av ärendehantering på nätet.

Enligt en studie som Stadsnätföreningen låtit göra skulle kostnader inom äldreomsorgen kunna sänkas med en tredjedel per äldre genom mer genomgripande investeringar i digital teknik.

Trots att vinsterna är tydliga går det långsamt i många kommuner. Ofta beror det på att IT-avdelningarna inom ramen för sin budget prioriterar annat, utan möjlighet att beakta effekterna för kommuners ekonomi i sin helhet. I många fall bromsar olika åsikter om hur säkerhetsfrågor bör lösas, samt sedvanliga revirstrider.

Kommunledningen eller politiken ställer ofta inte tydliga krav på att digitaliseringens vinster skall förverkligas, eller budgeterar för den initiala investeringen. Då fastnar arbetet eller trängs undan av allt som ter sig akut. Dessvärre är mycket akut just för att långsiktiga investeringar i digitalisering hamnat på långbänk.

De mest framgångsrika digitala förnyarna bland kommuner har ett starkt engagemang från ledningen och skapar en ledningsnära, men fritänkande, nyckelfunktion som fingranskar verksamhetens processer och hur de kan digitaliseras. Även kommuner och landsting borde inrätta liknande centralt placerade digitaliseringscentra.

Alla våra exempel är möjliga och beprövade med dagens teknik. Med nästa generation smartare datorer kan ännu mycket mer förbättras. Förtroendet för offentlig välfärd kan förmodligen inte upprätthållas i kommuner där digitalisering fastnar alltför mycket i revirstrider, snåla IT-investeringar och politisk detaljstyrning. Det är dags att ställa krav på genomförande.